

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Henrici Canisi[i] Noviomagi, Belgæ, Jn Academia
Ingolstadiensi SS. Canonum Profess. Ordinarii & Primarii,
Opera Quæ De Ivre Canonico Reliqvit**

Canisius, Heinrich

Coloniae Agrippinae, 1662

In Cap. Tuæ fraternitati 25.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62169](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62169)

hibetur matrimonium contrahere surdus & mutus.

Neque impedit, quod non possit animi sui sensum verbis exprimere; cum sufficiat vel signis voluntatem suam explicasse in matrimonio, quod solo contrahentium consensu constat, *text. hic & in c. Tua fraternitati 25, h. t.* Proinde etiam rectè contrahitur, *c. fin. De procurat. lib. 6.* Idem evenit & in reliquis contractibus, qui solo consensu incuntur, ut, quoquo modo consensus ille exprimitur, sufficiat ad constituendum contractum, veluti in emptione, locatione, & similibus, *l. 2, D. De action. & oblig. & tit. Insti. de obligat. ex consensu.* Ubi tamen per literas vel per procuratorem contrahitur matrimonium, necesse est, ut idem consensus duret, donec alterius consensus accesserit, quod in dubio præsumitur. Secus, si

mittentis consensus revocatus sive mutatus doceatur, etiam ignorante nuntio sive procuratore. Hoc enim casu nihil efficiet consensus ejus, ad quem mittitur matrimonii causâ, ed quod in mittente jam consensus defecerit, sine quo consistere non potest matrimonium, *d. c. fin.*

Ex his quoque patet, idem juris esse in caeco, muto & surdo simul à nativitate, cum nec hic ullo jure prohibeatur, dum tamen consensum suum signis exprimat Hostien. *hic*, quod prudens iudex æstimabit. Et quod addit Hostien. vel hæc de re consulendum esse Principem, id est, summum Pontificem, sicut factum est in specie hujus cap nostri, id frustraneum esse opinor; cum hoc textu nostro præscriptam regulam habeamus, quod quilibet matrimonium possit contrahere, qui non prohibetur. Vide quæ latius dicam *inf ad d. c. Tua fraternitati.*

In Cap. Dilectus 24.

SUMMARI A.

1. Furiosus non contrahit matrimonium.
2. Nisi tempore intermissi furoris
3. Quod si mulier furore recedente consentiat in matrimonium.

Quia furiosus nullum negotium rectè gerit, quod non intelligat, quid agat, § *furiosus Insti. de inutilib. stipulat. & l. 1, D. De R. I.* idè nec ad contrahendum matrimonium admittitur, *per hunc text. & in can. Neque furiosus xxxii. q. 7,* quamvis antea legitime contractum matrimonium retineant, *d. can. Neque furiosus & l. Patre furioso 8, D. De his qui sunt sui vel alieni jur.* sicut & dignitatem, magistratum, dominium rerum suarum, *l. qui furore 20, D. De statu hom. & patriam potestatem in liberos suos, d. l. Patre furioso.* Unde rectè hoc textu nostro mulier, quæ cum viro furioso matrimonium contraxerat, jubetur disjungì, cum in matrimonio contrahendo consensus requiratur, *c. Tu nos 26, in fine h. t.* qui interponi non potest ab eo, qui non intelligit, ut est furiosus, *d. § furiosus.* Cæterum tempore intermissi furoris furiosum matrimonium contrahere posse nemini dubium est, ita quod furor superveniens matrimonium minime convellat, § *pra-*

terea vers. nam neque testamenta Insti. Quib. non est permis. saceret. testam.

Objicit hic Bernard. quomodo fieri possit, ut quis sanæ mentis contrahat cum furioso, quod alioquin hominis stulti est? Sed rectè responderet, id fieri posse eo tempore, quo furiosus est constitutus in conspectu inumbratæ quietis, ut loquitur Celsus Juris in *l. Quod meo 18, § si furioso D. De acquir. vel amit. possess.* hoc est, quo umbram sive speciem præ se fert sanæ mentis, cum interim reverà furiosus sit:

Quærit præterea, si eadem mulier furore recedente consentiat in eundem vitum, an verum sit matrimonium? Et respondet, non videri sibi, ex sententia Joannis antiqui Interpretis, eo quod desideretur furiosi consensus, & sic non sit mutus consensus. Igitur necesse est consensus novus ab utroque exprimat verbis vel aliis signis. Quare idem erit, si à furioso tempore intermissi furoris ratum habeatur matrimonium in furore à se contractum, nisi etiam mulier simul eodem tempore consentiat, ut rectè cenfer Hostien. *hic.* Nam, inquit, consensus est duorum vel plurium sensus in idem & eodem tempore habitus; & probat textus, in *l. 1, D. De pactis.*

In Cap. Tuæ fraternitati 25.

SUMMARI A.

Ad matrimonium agere sine necessaria verba consensum

experimentia,

Vu 2

c. Per-

2. Verba non requiruntur ad essentiam matrimonii.
3. Verba in matrimonio quomodo & cur necessaria.

Hæc Decretalis multos perplexos retinet, cur summus Pont. rogatus, an solis verbis, & quibus matrimonium contraheretur, responderit, ad matrimonium, quod verè contrahitur legitimo consensu viri & mulieris, necessaria esse, quantum ad Ecclesiam, verba consensum exprimentia; hæc in surdis & mutis sufficiat sine verbis consensum exprimi.

Igitur text. noster videtur præcisè requirere verba in iis, qui loqui possunt: at in aliis, qui loqui non possunt, sufficere signa exteriora. Quia in sententia sunt Glossa & Innoc. hic, & alii Interpretes, citati ab Henrico Bohic, & Præposito, ad hoc nostr. Immo addit Innoc. quod etiam si constaret ex confessione contrahentium, eos antè consensisse in matrimonium, nec tamen verbis consensum suum explicaverint, non idèd tamen dici posse matrimonium, eò quod Ecclesia ita prudenter statuerit, ne tantum Sacramentum in incerto versaretur; & ad vitandam absurditatem, quæ aliàs hinc oriri posset, veluti in viro & muliere, fortè in itinere constitutis, & sibi invicem matrimonialiter conjungi tacitè desiderantibus. Periculi enim plena esset hæc res, si diceremus, hoc solo consensu tacito contrahi matrimonium; sed necesse est verbis consensus exprimat. Hæc verò multo aliter obtinere patet ex iis, quæ sequuntur. * Verba enim non requiri necessariò & quasi ad essentiam matrimonii, constat etiam ex quàm pluribus aliis casibus, quibus scilicet jure nostro ipso facto matrimonium contrahitur, etiam ab iis, qui loqui possunt; ut in matrimonio, quod justo metu contractum, & idcirco ipso jure nullum, convalescit tacito consensu novo per cohabitationem spontaneam, vel subsequentem copulam, cap. Ad id 21, & ibi latius dixi, sup. eod. Item sponsalia per concubitum sponsi cum sponsa transeunt in matrimonium ipso facto, nullæ setiam verbis matrimonialibus adhibitis, cap. Is qui fidem 30, hoc tit. & cap. Per tuas 6, inf. De condit. appof. & in cap. Aliud 11, sup. De præsumpt.

3. Nec movet textus noster, dum in loqui valentibus verba necessariò requirit: nam addit, quantum ad Ecclesiam, id est, quantum ad probationem eoram Ecclesiastico iudice faciendam. Nam constare iudici non potest de matrimonio, nisi antea

verba aliqua antecesserint, vel in ipso contractu matrimonii intervenerint, quæ matrimonii mentionem & significationem aliquam faciant. Unde enim Ecclesia sive iudex æstimabit, si signum, quo contractum matrimonium dicitur, non appareat aliquatenus verbis contrahentium, sive patris pro liberis suis, sive Sacerdotis, sive alterius interrogantis contrahentes, utrum placeat contrahere matrimonium? Nisi fortè tale signum esset, quod ex consuetudine loci non nisi inter contrahentes matrimonium edi vel exhiberi solet. Quo sensu puro Hostiensis, Panor. & Dd. recentiorum sententiam communiter receptam, exaudiri posse, dum afferunt, satis esse, quod appareat de consensu per signa etiam in loqui valentibus, sicut testatur idem Panor. hic.

Neque impedit ratio Innoc. dum vult ita statutum esse ab Ecclesia, ut verba interveniant: nam hoc ipsi probandum est, juxta illud Justiniani: Erubescimus sine lege loqui, in §. consideramus Nov. de trienzo & semisse.

Et quod attinet ad absurditatem illam, respondetur, solum internum consensum non sufficere ad matrimonium contrahendum, nisi & is verbis, vel alio indicio exprimat: nam contractus concursus utriusque contrahentium requirit, l. 1. De pact. qui dici non potest concurrere, si alter mentem alterius ignoret. Id quæ eo magis apud Christianos obtinet, quod matrimonium sit sacramentum. Sacramentum verò est invisibilis gratiæ visibile signum, can. Sacrificium 31, de consec. dist. 2. Ergo necesse est, & hunc consensum matrimonialem visibili aliquo signo exprimi.

Itaque ad probandum matrimonium verbis opus est, aut signo aliquo consueto sive indubitabili, quod verbis æquipollet, per text. in l. Quoribus 9, §. sinomen D. De hered. instir. ut ita iudex venire possit in veram cognitionem matrimonii contracti, prout supra explicatum est. Et cum in d. cap. Ad id, & in d. cap. Is qui fidem & in d. cap. Per tuas & in d. cap. Illud, agatur de præsumpto matrimonio, non est, quod de hoc labore iudex, ut aliam probationem requirat, cum sufficiat eam prædictis casibus ab ipso jure induci.

**